

OOPER "KOSJAS" VIINAVÕTMISEST: Kivirähu tekst räägib tavalisest inimestest ja Timo Steineri muusika saadab seda sobivalt.

OOPER

Ood viinale

"Kosjas"

Eesti ooperi esietendus. Muusika Timo Steiner, libreto Andrus Kivirähk, dirigent Aivo Välja, lavastaja Peeter Volkonski, kunstnik Hardi Volmer. Osades: Heli Veskus (Liisu), Riina Airene (ema Laine), Rauno Elp (Lembo), Rostislav Gurjev (isa Vello), Priit Volmer (Koer), Väino Aren (Willy), Mati Palm (Jeerum). Rahvusoperis Estonia 19. veebruaril 2004.

Elagu eesti rahvas, eesti viin ja vabariigi aastapäev!

Estonias tuli kaheks õhtuks lavale "ehtne eesti ooper", mida algul tahaks iseloomustada sõnadega "irooniline" või "groteskne", aga järele mõeldes pole ükski kuigi palju ei peent pilget, veidraid moonutusi ega liialdusi. Meeskond koosseisus Kivirähk, Volkonski ja Steiner näitab rahvusoperi sametoolides istuval parfümeeritud publikule peaaegu otseülekanandes ühte pakku kihti eesti ühiskonnast, mida ühistranspordi kasutaja kohtab näiteks bussis number 33 (Männiku – Kopli – Männiku) ja mille esindajatest "korralik" inimene püüab toidupoes võimalikult kaugele hoida. Halva lõhna pärast.

Kivirähu seatud asjade käik on lihtne. Sinises maikas Lembo tahab punastes botikutes Liisuga abielluda, aga Liisu peas öitsevad romantilis-erootilis-majanduslikud unistused heita ühte Willyga, kel on mootorratas ja lihased. Ema Laine pooldab Willy kandidatuuri, aga isa Vello silmis on Lemps ideaalne mees, kellega viina võtta ja sakuska üle filosoferida. Suurepärased vokaalpartiid eesti lauljatele – kui näiteks Mozarti ooperis võivad mõne meie nais-hääle suur vibraato ja kile tämber kuulumismeelele düsenteeria tekitada ning mõni meessolist oleks justkui kodukülas hääleseadet õppinud, siis **Timo Steineri** kosjaloos seisab see kõik perfektselt tõetruuduse teenistuses. Kui akadeemiliselt koolitatud laulja suudab ooperi-abikaasa peale katsatades turumutiks kehastuda ja häälestuda, siis see on kunst.

"KOSJAS" ON STEINERI (s 1976)

esimene ooper, orkestratsioon veidi rabe ja kõhnavõitu, aga loominguline partnerlus Kivirähu ja Volkonski ideedega töötab. Ma ei ole kunagi näinud purjus Timo Steinerit, aga muusikaliselt on kõige ilmekam Vello, Lempsi ja Koera lauldud "ood viinale" koos sakusmentide loeteluga. Mõnuga tehtud, mõnuga esitatud. Ande-

kad on ka vihjed muusikaklassikale: Tšaikovski Esimese klaverikontserdi laadis padupidulikkus sobitatuna joomastseeni ja lüüriline romantismihitt viinastanud Koera viulist.

"Kosjas" on positiivses mõttes meelelahutus, ooperiõhtu teiseks pooleks valitud **René Eespere – Ervin Õunapuu** "Gurmaanid" (esietendus aprillis 2002) mõjub selle kõrval mõtetult tõsise moraalilugemisena. Orkestriosa on "Gurmaanides" muidugi professionaalsemalt teostatud, aga lugu tervikuna tuletab meelde kriitik Andrus Laansalu ammuse iseloomustuse, et "ooper on see, kui mehed laulavad pool tundi: "Tooge nõõri, tooge nõõri!", aga keegi ei too".

"Kosja" kostüümid ja lavakujundus on mõnusalt vastikud. Need luitunud maikad, lottis tagumikuga dressipüksid, odav pesu nõõril ja kitsekese-tega seinavaip... Perfektnie öäk. Üleelusuuruses mööbel laval pole originaalne leiutus, aga teeb olulised asjad – viina ja pelmeenid loomulikult – publikule nähtavamaks ning eks see ole ka pjedestaal üldrahvaliku tähtsusega ainetele.

VIDEO KASUTAMINE ON eesti muusikalavastustes teinekord mõjunud kohustusliku ülemöödunud hooaja trendielemendina, aga

E lagu eesti rahvas, eesti viin ja vabariigi aastapäev!
 Estonias tuli kaheks õhtuks lavale "ehtne eesti ooper", mida algul tahaks iseloomustada sõnadega "irooniline" või "groteskne", aga järele mõeldes pole ükski kuigi palju ei peent pilget, veidraid moonutusi ega liialdusi. Meeskond koosseis Kivirähk, Volkonski ja Steiner näitab rahvusooperi samettoolides istuvala parfümeeritud publikule peaaegu otseülekandes ühte paksu kihti eesti ühiskonnast, mida ühistranspordi kasutaja kohtab näiteks bussis number 33 (Männiku – Kopli – Männiku) ja mille esindajatest "korralik" inimene püüab toidupoes võimalikult kaugele hoida. Halva lõhna pärast.

IROONIAST JA GROTESKIST võib "Kosja" puhul rääkida siis, kui mõelda, et laval eksponeeritakse küll niinimetatud põhjakihti, aga tegelikult elab suur osa Eesti Vabariigi elanikkonnast samasugust elu ning erinevus seisneb üksnes majanduslikes oludes. Tülitsemine on elunorm, mõõdukas rusikahoop lähisugulase näkku aktsepteeritav ning televiisoripühadeks tuleb eeskujulikult varuda toitu ja alkoholi. Aastaring ja elu mõte kulgevad liinil: jõulud telekaga ja kere täitmisega – presidendi vastuvõtu ülekanne kere täitmisega – Eurovisioon kere täitmisega.

ti ooperis võivad meie nais- hääle suur vibraato ja kile tämber kuulmismeelele düsenteeria tekitada ning mõni meessolist oleks justkui kodukülas hääleseadet õppinud, siis **Timo Steineri** kosjaloo seisab see kõik perfektelt tõetruuduse teenistuses. Kui akadeemiliselt koolitatud laulja suudab ooperi-abikaasa peale katsatades turumutiks kehastuda ja häälestuda, siis see on kunst.

"KOSJAS" ON STEINERI (s 1976) esimene ooper, orkestratsioon veidi rabe ja kõhnavõitu, aga loomingu- line partnerlus Kivirähu ja Volkonski ideedega töötab. Ma ei ole kunagi näinud purjus Timo Steinerit, aga muusikaliselt on kõige ilmekam Vello, Lempsi ja Koera lauldud "ood viinale" koos sakusmentide loeteluga. Mõnuga tehtud, mõnuga esitatud. Ande-

“ Oli see ooper kingitus kodumaale tema sünnipäevaks? ”

ressionaalsemalt teostatud, aga lugu tervikuna tuletab meelde kriitik Andrus Laansalu ammuse iseloomustuse, et "ooper on see, kui mehed laulavad pool tundi: "Tooge nõori, tooge nõori!", aga keegi ei too".

"Kosja" kostüümid ja lavakujundus on mõnusalt vastikud. Need luitud maikad, lottis tagumikuga dressipüksid, odav pesu nõõril ja kitseksetega seinavaip... Perfektne öäk. Üleelusuuruses mööbel laval pole originaalne leiutus, aga teeb olulised asjad – viina ja pelmeenid loomulikult – publikule nähtavamaks ning eks see ole ka pjedestaal üldrahvaliku tähtsusega ainetele.

VIDEO KASUTAMINE ON eesti muusikalavastustes teinekord mõjunud kohustusliku ülemöödu- nud hooja trendielemendina, aga jupid "Vallatutest kurvidest" olid Liisu tsiklimeheunelma võimendamiseks ideaalsed.

Mõtlesin saalis, milline võiks küll olla sellise loo puänt. Oli tragikoomiline ja omamoodi vaibuv. Naiste palvete "Armas Jeerum!" peale ilmub väliseesti rahvusest misjonär, kes paneb maika valge ülikonna peale ja üheneb meeste oodiga viinale. Ja kõik see rahvas joob, sööb ning vaatab ekraanilt, kuidas perekond Rüütel kätleb prominente. Oli see ooper kingitus kodumaale tema sünnipäevaks?

Annell Remme